

De waterproef voor zzp-ers. Als de heks blijft drijven is ze schuldig, als ze verdrinkt is ze onschuldig.

Mijn inkomen is relatief hoog en daarom draag ik veel belasting af. Ik dacht dat de overheid blij was met die inkomsten, maar blijkbaar is dat niet zo, want als dit voorstel werkelijkheid wordt dan moet ik mijn bedrijf sluiten. Als adviseur in de zakelijke dienstverlening komt een groot deel van mijn omzet uit interim opdrachten. Wil dat zeggen dat ik vergelijkbaar ben met een werknemer: nee, ik werk onder mijn eigen naam en voorwaarden, bepaal zelf hoe, waar en wanneer ik werk en welke werkzaamheden/projecten ik aanneem. Wil dat zeggen dat ik risico's op de samenleving afwentel? Nee, in tegendeel. Om periodes zonder inkomen op te vangen heb ik een buffer opgebouwd waarvan ik langer kan rondkomen dan de maximaal twee jaar in de WW. Om de risico's van arbeidsongeschiktheid af te dekken heb ik een arbeidsongeschiktheidsverzekering met betere voorwaarden dan die van een WIA uitkering. De premie is hoog, maar ik heb het er graag voor over en kan het doorberekenen in mijn uurtarief. Mijn pensioen bouw ik zelf op en dat staat er veel beter voor dan wanneer ik verplicht was aan een pensioenfonds deel te nemen.

In de concept MvT wordt onder andere de volgende situatie omschreven als reden voor dit voorstel: "*In het midden en aan de bovenkant van de arbeidsmarkt is vaker sprake van schijnzelfstandigheid die niet zozeer door de werkgevende is afgedwongen, als wel is ingegeven door de inzet van onderhandelingsmacht van de werkende. In dergelijke gevallen geeft de werkende de voorkeur aan het werken als zelfstandige omdat dat hem of haar bepaalde voordelen oplevert, zoals fiscale voordelen of een bepaalde (gepercipieerde) vrijheid in het vormgeven van de werkomstandigheden. De werkende heeft dan genoeg onderhandelingsmacht om "zelfstandigheid" af te dwingen, terwijl de werkgevende in feite de werkende in dienst zou willen nemen.*" Dit is niet waar. De fiscale voordelen waarover gesproken wordt worden steeds verder afgebouwd. De vrijheid is niet *gepercipieerd* maar bestaat echt, en daar is niets mis mee, dat is het gevolg van vraag en aanbod tussen twee professionele partijen. Net als vee; zelfstandigen werk ik voor zeer grote, vaak beursgenoteerde, bedrijven. Moeten we deze multinationals nu in bescherming gaan nemen tegen zelfstandig ondernemers? Volkomen bespottelijk. Mijn opdrachtgevers betalen voor mij een aanzienlijk hoger tarief dan voor een werknemer omdat ze kennelijk vinden dat mijn diensten dat waard zijn, en nu stapt de overheid daartussen en zegt dat ik tegen veel slechtere voorwaarden in dienst moet? Niemand heeft hierom gevraagd. Bovendien lost dit voorstel het omschreven 'probleem' niet op. Er is nu eenmaal vraag naar flexibele werkenden en dit voorstel leidt - mits aangenomen - tot het volgende:

interim en vervangingsopdrachten worden voortaan via tussenpersonen ingevuld. De werkgevende heeft een overeenkomst van opdracht met de tussenpersoon, en heeft zodoende nog steeds dezelfde (en gewenste) flexibiliteit. De tussenpersoon sluit een arbeidsovereenkomst af met de werkende voor de projectduur, maar brengt bij de opdrachtgever nog steeds interim tarieven in rekening. Die tarieven ziet de werkende uiteraard niet terug, ze verdwijnen in de zakken van de tussenpersoon. Wat krijgt de werkende hiervoor terug? Een aanzienlijk lagere beloning, dus weg goede arbeidsongeschiktheidsverzekering, weg goede pensioenvoorziening, weg buffer voor periodes zonder werk. Tel daar bij op: een tijdelijke arbeidsovereenkomst per project, daarna weer verder via een andere tussenpersoon zodat geen arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur ontstaat. En om het geheel af te maken ontstaat er gedwongen een gezagsverhouding, dus weg vrijheid om eigen tijd en werk in te delen. Wie plukt hier de vruchten van? De tussenpersoon die niets toevoegt. De werkgevende en de werkende hebben er niets aan.

Prima dat de overheid iets wil doen om ervoor te zorgen dat werkenden niet uitgebuit worden door tegen hun zin in een ondernemerschap gedwongen te worden, maar wat de overheid met dit voorstel doet. ondernemers tegen hun wil in een arbeidsovereenkomst dwingen, is al even verwerpelijk als het probleem dat zij op denkt te lossen. Waar dit voorstel aan voorbij gaat - en waar ook meteen de oplossing voor het onderliggende probleem ligt:

-De Hoge Raad gaat al lang uit van een holistische benadering. Die werkt uitstekend want houdt rekening met alle eigenschappen van de werkende en dat is juist nodig gezien de grote verscheidenheid aan werkenden en opdrachten. Die holistische benadering zou een prominente plaats moeten krijgen in eventuele wetgeving maar wordt nu losgelaten ten faveure van een 'one size fits none' benadering. Er worden in de MvT negen casussen geschetst maar er zijn dermate veel variabelen dat ik honderden verschillende voorbeelden kan verzinnen, dat laat zich niet vangen in de voorgestelde beoordeling. Alleen een holistische benadering biedt uitkomst. In de MvT staat dat het voorstel 'houvast' biedt en dat dit beter zou zijn dan de holistische benadering. Die 'houvast' bestaat uit 'uw bedrijf moet sluiten en u moet tegen uw zin onder aanzienlijk slechtere voorwaarden in dienst'. Op die manier redenerend kan ik ook al mijn tanden laten trekken. Dan heb ik de zekerheid vooraf dat ik geen gaatjes krijg. Toch ga ik liever door met poetsen en flossen van mijn tanden.

-Als er een tarief is waaronder een rechtsvermoeden bestaat van werknemerschap, dan zou er ook een tarief moeten zijn waarboven een rechtsvermoeden van ondernemerschap bestaat. Nu deze noodzakelijke balans ontbreekt lijkt het voorstel vooral een poging om zoveel mogelijk ondernemers tegen hun zin in een dienstverband te dwingen in plaats van een poging om helderheid te verschaffen over arbeidsrelaties.

-Dat een resultaatsverplichting als teken van een arbeidsovereenkomst wordt gezien geeft blijkt van onvoldoende kennis van de praktische gang van zaken in de contractspraktijk. Iedereen die verstand heeft van contracteren weet dat een inspanningsverplichting de voorkeur heeft vanuit de leverancier, het is dan niet vreemd dat een ondernemer dit probeert te bewerkstelligen. Daarnaast werk ik nu eenmaal in een sector waar vooraf weinig te garanderen valt en staat mijn beroepsaansprakelijkheidsverzekering niet toe dat ik resultaatsverplichtingen aanga.

-De allocatie van financiële risico's bij de ondernemer wordt gezien als teken van ondernemerschap. Moet ik straks de exoneratiebedingen uit mijn algemene voorwaarden halen omdat ik dan ineens wél een ondernemer zou zijn? Is een goed ondernemer niet iemand die zich vooraf een helder beeld vormt van risico's en deze op passende wijze mitigeert? Volgens de beleidsmakers niet, volgens de beroepspraktijk wel.

-Het inbeddingscriterium heeft veel te weinig onderscheidend vermogen en lost niets op. Zijn werkzaamheden nog steeds 'zij-aan-zij' of 'vervanging' als het eindresultaat hetzelfde is maar dit via een andere route bereikt wordt? Wat als het werk ook door werknemers gedaan wordt, maar op een andere manier? Of minder gespecialiseerd?

-Het voorstel lijkt uit te gaan van constanten in inzet gedurende een bepaalde periode. Ik wordt juist vaak ingehuurd omdat ik flexibel ben en op vraag in kan spelen, de ene week 10 uur, de week daarna 20 en de week daarna 15 uur. Door meerdere opdrachtgevers op deze manier te combineren houd ik mijn werk afwisselend en uitdagend en bovendien crisis en conjunctuur bestendig. In een dienstverband kan ik dergelijke flexibiliteit niet bieden, aan meerdere opdrachtgevers tegelijkertijd. Waarom wordt die keuzevrijheid mij ontzegd?

Ik treed kort buiten mijn sector. Er wordt gesproken over problemen die ontstaan door de inhuur van zzp-ers met (semi-)publieke middelen in de zorg, de kinderopvang en het onderwijs. Denk eerst eens na over de redenen waarom in die sectoren zoveel mensen ondernemer worden. Zou dat nog steeds gebeuren als de werknemers in die sectoren gewaardeerd worden als professionals en minder het idee hebben dat ze een onbetekenend en inwisselbaar radertje zijn in grote organisaties waarvan het management de kerntaak vergeten lijkt te zijn? Los dat eerst op, en ga daarna pas werken aan wetgeving - als het dan nog nodig is.

Het reactieve karakter van dit voorstel richt veel meer schade aan dan ermee voorkomen kan worden. Door de voortdurende focus op de gevallen waarin het mis gaat wordt een veel groter aantal ondernemers hun werk en inkomen ontzegd. De beleidsmakers zouden lering mogen trekken uit de manier waarop fraudebestrijding door de overheid de afgelopen jaren uit de bocht is gevlogen. We hebben allemaal gezien hoe een tunnelvisie op een kleine groep kwaadwillenden tot zeer ernstige gevolgen heeft geleid voor een veel grotere groep goedwillenden. Met dit voorstel gaat zich dat herhalen bij zelfstandig ondernemers.

Bij deze waterproef zullen enkele schijnzelfstandigen gaan drijven en schuldig bevonden worden, maar nog veel meer echte ondernemers zullen verdrinken en achteraf onschuldig blijken, als het te laat is.